

גבורה נשית |

מערך שיעור המבוסס על הספר

"יום אחד באוקטובר: ארבעים גיבורים, ארבעים סיפורים"

1. מתוך סיפורה של טלי חדר

רקע: טלי, גננת מאופקים, יצאה מביתה עם פיג'מה ונעלי ספורט, רצה וחיפשה פצועים הזקוקים לעזרה. לאחר מכן, בהיעדר אמבולנסים, גילתה תושיה נדירה וחילצה עשרות פצועים ברכב שלה, תחת אש. בנה איתמר נפצע בקרב באופקים.

אנשים ניצלו. אבל יש במלחמה הזאת גם הרבה סיפורים קשים. דברים נוראיים. ואני בתור אדם מאמין, תמיד אני תוהה בתור אדם מאמין, איך אני תופסת את הדבר הזה. אני חושבת, לאורך ההיסטוריה אנחנו רואים שתמיד יש מי ששילם מחיר. אין מה לעשות. תמיד יש מי ששילם מחיר, אם זה בסיפור יציאת מצרים, ואם זה בפורים גזירות המן, ואם זה חנוכה, שחלק ניצלו, חלק נהרגו. אין ערובה שאלוהים יגן וישמור על כולם. מישהו שילם את המחיר. וגם בשואה. בכל מקום יש מחיר. יש מחיר.

והמחיר הזה זה הכאב שלנו, וזה אנחנו נמדדים. כולם נפגעו, דתיים, חילוניים, עשירים, עניים, אבל השאלה היא, כשהדם זועק, איך אנחנו קמים. בסופו של דבר אנחנו במבחן עכשיו, מבחן כמה אנחנו אחים. וזה מדהים לראות איך כולם עכשיו מגויסים ומתגייסים ביחד. אנחנו אחים.

ויכול להיות גם, יכול להיות שבאמת הגבורה הנשית, כל האימהות, והחוסן הזה, אולי זה טוב לעם שלנו. אומרים "בזכות נשים צדקניות נגאלו ישראל ובזכותן עתידים להיגאל", יש המון, המון בהיסטוריה על נשים ואני חלק מההיסטוריה. אולי צריך גם לחזק כאן את הכוח האימהי, לאו דווקא הנשי, האימהי.

וכל אישה יש בה כוחות, ובכל בית, האימא היא זו שמתווה את הדרך, אימא היא זו שנותנת את הכוחות בבית, כתוב, כתוב, זה לא אני ממציאה. כן, אימא היא עקרת הבית, עיקר הבית, כאילו אנחנו כוח שצריך להבין כמה הוא חזק, והינה, גם בשדה הקרב אנחנו שם, היינו שם. גם שם היינו. ואני אישה פשוטה, מה אני. מה אני. גננת. אני אישה פשוטה. אני שלוש שנים עקרת בית, אני לא במסגרת, אני לא סרן בצבא, אני לא מפקדת, אני לא כלום. ואם אני עשיתי את מה שעשיתי, אז שכל אישה תבין שיש בה כוחות.

אני, המקצוע שלי הוא גננת, עשרים ושתיים שנה הייתי גננת, ברוך השם, פתחתי גן דתי, עשיתי תואר שני, אבל זהו, מיציתי. היום אני כבר שלוש שנים בתהליך פרישה, אני בבית, יש לי לחץ דם, כולסטרול, בעיות ברכיים, אז אני לא עושה הרבה, לא עושה כלום בעצם. מחפשת את עצמי, מחפשת לעשות דברים. תמיד קינאתי באנשים שאוהבים מה שהם עושים. אני עוד לא מצאתי מי אני, מה אני, מי את טלי.

קרו לי גם המון דברים בשנה האחרונה, דברים רוחניים, שביני לבין עצמי, נתתי ליקום, למציאות, שתנהל אותי, גם בלילה, במיטה, הרגשתי, מישהו מדבר אליי, אני יודעת שמדברים אליי, לא יודעת מה רוצים ממני. אבל מדברים אליי. ככה הרגשתי כבר כמה זמן. ואז קרה מה שקרה.

[...] ואז אני החלטתי. אמרתי לאיזה בן אדם שם, שהיה לנו חיבור קארמתי שם בשטח, אמרתי לו "תשמע, אני הולכת להביא את הרכב לפנות פצועים" אז הוא מהנהן, ואומר לי, "תלכי, גיבורת ישראל!", ואז התחלתי לרוץ, חציתי את כל הכיכר, את הגן שעשועים, הגעתי הביתה, והבת שלי שהייתה בבית, ושמעה אותי צועקת, יצאה מהר, הביאה לי את המפתחות, ואני כולי מתנשמת, נכנסתי לאוטו, והתחלתי לנסוע לאיפה שהפצועים, ופתאום אני רואה את איתמר, על הכביש, אני רואה את איתמר פצוע.

אני מסתכלת עליו, הוא מסתכל עליי, "אימא מה את עושה פה!" ואני אומרת, "באתי לקחת אתכם", וזהו, האנשים שהיו שם העלו את איתמר, ועוד פצועים, ואני קולטת שהוא פגוע בבטן, והוא מאבד שם דם, ואני צריכה להציל אותו. אני יוצאת משם לכיוון מד"א, בכניסה לעיר, ואני שמה אותו שם, ואת הפצועים שהיו איתנו, אנחנו הראשונים שהגענו.

[...] איתמר בסדר, ברוך השם, יצא מהבית חולים. והרבה

(מתוך: "יום אחד באוקטובר - ארבעים גיבורים, ארבעים סיפורים", עמ' 43 - 39)

שאלות מלוות לסיפורה של טלי חדר

אם רוצים, ניתן לגזור ככרטיסיות

קראו את קטע מס' 1

טלי חדר מספרת על עצמה שהיא אישה פשוטה. היא חוזרת על כך גם בהתחלה וגם בסוף. מדוע לדעתכם חשוב לה להדגיש את זה? מה היא רוצה ללמד אותנו?

א

קראו את קטע מס' 1

טלי מזכירה את הגבורה הנשית שהצילה את עם ישראל לאורך הדורות, ואומרת שצריך לחזק את הכוח האימהי. האם לדעתכם מעשה הגבורה של טלי, שהצילה עשרות פצועים ברכב שלה, הוא "אימהי"? אם כן, מה לדעתכם הופך את המעשה הזה ל"אימהי"? והאם לדעתכם גם גברים יכולים לנהוג בצורה "אימהית" כזו?

ב

קראו את קטע מס' 1

בתחילת הסיפור טלי מספרת לנו שכבר הרבה זמן לפני השבעה באוקטובר, היא הייתה לפעמים מרגישה לפני השינה, ש"מדברים אליה", שרוצים ממנה משהו, אבל היא לא יודעת מה. איך לדעתכם החוויה הזו תרמה לטלי לפעול בגבורה באותו יום?

ג

שאלה אישית, רק מי שרוצה עונה: קראו את קטע מס' 1

בהמשך לשאלה הקודמת, האם גם אתם לפעמים חווים חוויה כזו, כאילו יש לכם תפקיד בעולם, ואתם עדיין לא יודעים מה הוא? האם אתם חושבים שזו חוויה טובה? האם היא יכולה לתרום לכם?

ד

גיבורה נשית |

מערך שיעור המבוסס על הספר

"יום אחד באוקטובר: ארבעים גיבורים, ארבעים סיפורים"

2. מתוך סיפורה של עמית מן ז"ל

רקע: עמית מן, פרמדיקית, בת 22 במותה, הסתגרה עם עשרות פצועים במרפאה של קיבוץ בארי, טיפלה בהם במשך שעות כשבחוף יריות, ולבסוף נרצחה

את לכד איתם שם, תראי מה את יכולה לעשות".

ואני חושבת שממש אפשר לשמוע בשיחה הזאת, בהקלטה, איך הקול שלה משתנה, ואיך הטון של הדיבור שלה, זו כאילו ממצב של סימני קריאה, של 'צריך פה!' ו'צריך שם!', למצב אחר, של שקט, של הבנה, ושל קבלה, שזהו, היא שם לכד, היא לא הולכת לקבל שום עזרה, ושום סיוע, ומה שיהיה יהיה.

[...] פצוע אחד ששרד, סיפר לנו משהו. הוא היה חבר בכיתה הכוננות, והוא נפצע שם בקרבות, נפצע קשה מאוד, והחברים שלו פינו אותו למרפאה. ועמית טיפלה בו שם, במרפאה, במשך כל אותן שעות. כשהוא הגיע לבית החולים, הוא היה מחוסר הכרה, וכשהוא התעורר, אחרי שלושה ימים, הוא אמר לאנשים שם, "אני לא נושם לפני שאני מדבר עם המשפחה של עמית! תביאו לי את המשפחה של עמית לטלפון".

והוא התקשר אלינו מבית החולים, ממש ברגע שהוא חזר להכרה. והוא אמר לאימא שלי, הוא אמר לה, "תקשיבי, הבת שלך הצילה לי את החיים. בלי הבת שלך, לא הייתי נשאר בחיים. היא טיפלה בי, בזכותה אני חי". והוא ממש תיאר לנו, בפרטי פרטים את כל מה שקרה. הוא סיפר לנו, "גם כשנגמר לה הצידוד, גם כשכבר לא היה לה יותר איך לטפל בי פיזית, היא הניחה לי מתחת לראש סדין, כדי שלא יכאב לי, היא ליטפה אותי, היא דיברה אליי ברוגע, היא הייתה גן העדן שלי", הוא השתמש במילים האלה, "בתוך הגיהנום הזה עמית הייתה פיסת הגן עדן שלי ובזכותה אני חי היום, בזכותה אני חי".

בשבת בבוקר אנחנו קמים בשש ועשרים לצלילי האזעקות. אנחנו מתכתבות קצת בקבוצת ווטסאפ של האחיות, ושואלות אם כולן בסדר, ועמית כותבת לנו שגם היא בממ"ד, בבית שלה בבארי ביחד עם אופיר. אופיר זה בן הזוג שלה, הוא פרמדיק בתחנת מד"א בנתיבות. אז כשהתחילו האזעקות בקיבוץ אופיר אומר לה "עמית, תתארגני מהר, אנחנו נוסעים לנתיבות!", אז היא אומרת לו "מה פתאום, איזה נוסעים לנתיבות, אני פרמדיקית כוננית! אני חייבת להישאר פה". אז הוא אומר לה "תגיד, את נורמלית?! תראי כאילו מה הולך, תשמעי את האזעקות, תשמעי את הבומים, אתם הכי קרובים פה לגבול. בואי איתי, בואי ניסע לנתיבות!", והיא אומרת לו "לא, לא, לא, לא, אין סיכוי. אם משהו יקרה, אני חייבת להישאר פה".

[...] ברבע לשבע עמית כותבת לנו בקבוצה שיש חשש לחדירת מחבלים בקיבוץ, היא הייתה בטוחה שיש שם מחבל אחד או שניים. ככה היא כתבה. וכשהיא שמעה שיש יריות, היא הבינה שיש פצועים, אז היא פשוט הקפיצה את עצמה למרפאת השיניים בקיבוץ, כדי לקבל אותם ולטפל בהם.

[...] בשלב מסוים עמית גם עולה בקשר מול מד"א. קיבלנו אחרי זה את השיחות של עמית עם המוקד של מד"א, ואפשר לשמוע שם איך היא מתחננת, "תביאו לפה אמבולנסים! יש לי פה פצועים שמתים לי מול העיניים!" והיא מתארת להם את הפציעות של האנשים, והיא מתארת להם מה היא עושה, ואיך היא חובשת. והם עונים לה, זה עצוב לשמוע איך הם אומרים לה, ממש בישירות, "עמית אהובה, זה את לכד איתם שם. אין אף כוחות ביטחון שעונים לנו, ואין שום סיוע רפואי שיכול להגיע אליכם. לא אמבולנס, לא מסוק.

(מתוך: "יום אחד באוקטובר - ארבעים גיבורים, ארבעים סיפורים", עמ' 91 - 90)

שאלות מלוות לסיפורה של נחית מן ז"ל

אם רוצים, ניתן לגזור ככרטיסיות

קראו את קטע מס' 2

א רבים מהגיבורים והגיבורות עמדו בפני בחירה קשה וגורלית. הם לא היו חייבים לפעול כפי שפעלו. הייתה להם אפשרות לבחור בדרך הבטוחה, הקלה, והפחות מסוכנת, אבל הם בחרו להסתכן ולהציל חיים. מה הייתה האפשרות הקלה והבטוחה, שעמית מן ויתרה עליה?

קראו את קטע מס' 2

ב האם אתם יכולים לחשוב על דמות נשית מההיסטוריה של עם ישראל, שגם היא בחרה להסתכן ולפעול למען הזולת, למרות שעמדה בפניה אפשרות נוחה, קלה ובטוחה יותר?

קראו את קטע מס' 2

ג עמית מבקשת ממד"א לשלוח לה סיוע, אבל אסור לאמבולנסים להיכנס לאזורים שמסכנים את המתנדבים, ולכן היא מקבלת תשובה שלילית. האם לדעתכם התשובה הזו החלישה אותה או חיזקה אותה?

שאלה אישית, רק מי שרוצה עונה: קראו את קטע מס' 2

ד החיים עלולים לזמן בפנינו אתגרים שבהם אנחנו עשויים להבין את מה שעמית הבינה באותם רגעים - שאנחנו לכד, שאין לנו עזרה מאף אחד כרגע ושהכול מונח על הכתפיים שלנו. אם תיקלעו למצב כזה, האם אתם חושבים שההבנה הזו תחליש אתכם, או תחזק אתכם?

גיבורה נשית |

מערך שיעור המבוסס על הספר

"יום אחד באוקטובר: ארבעים גיבורים, ארבעים סיפורים"

3. מתוך סיפורה של איריס חיים, אימו של יותם חיים ז"ל

רקע: בבוקר הטבח יותם נחטף לעזה. לאחר 07 יום בשבי, הצליח להימלט יחד עם שני חטופים נוספים: סאמר טלאקה ואלון שמריזו. במשך כמה ימים שלושתם עשו ככל יכולתם כדי שחיילי צה"ל שנמצאים בעזה, יגלו אותם ויזוהו אותם. הם פעלו בתושיה ואומץ, ולמרות זאת נהרגו בטעות נוראית מאש צה"ל. יותם היה בן 92 במותו. אמו של יותם, איריס חיים, הפכה למודל של אצילות נפש כאשר העבירה לחיילים היורים הקלטה בווטסאפ, שהופצה והפכה לויראלית, ונגעה בלב של מדינה שלמה.

והם באו החיילים, הם באו ברגע שהם יצאו מעזה. הם הגיעו, חמודים כאלה, שפופים עם הראש למטה, והם ישבו אצלנו, ואנחנו חיבקנו אותם, ואמרנו להם שאנחנו לא כועסים, אנחנו לא היינו שם, אנחנו לא יודעים מה קרה, שמענו על כל מיני פעולות הסחה ומשיכה של החמאס בעזה, שהם היו עושים, מתחזים לחטופים, ומדברים בעברית, ואז תוקפים. אנחנו לא כעסנו עליהם. פשוט חיבקנו אותם, ובכינו ביחד, וסיפרנו להם על יותם שלנו המדהים.

אני לא כעסתי. משום מה לא היה בי כעס. גם על השבעה באוקטובר, לא הרגשתי כעס על המדינה, ולא השתמשתי במילים "הפקירו אותנו" או "הושפלנו", אני ממש לא אוהבת את המילים האלה. אני אולי התאכזבתי. הצבא ירה בו, אז זו באמת הייתה אכזבה מאוד גדולה. אבל לא היה בי כעס. אני רואה את זה כטעות, ועל טעויות אני לא כועסת. אני עושה טעויות, הילדים שלי עושים טעויות, כולנו עושים טעויות, אז באמת לא כעסתי. היה לי מאוד עצוב. עצוב לי מאוד גם כרגע, שהוא איננו. אבל עם כל הכאב והצער, אני לא כועסת על מה שקרה ליותם.

יום אחד, במהלך השבעה על יותם, ניגשה אליי אישה אחת, היא באה אליי ואמרה לי, "איריס, אני אשתו של המפקד של הגדוד שבו משרתים החיילים שירו בטעות בשלושת החטופים. תשמעי, החיילים כאן, פשוט הרוסים, אף אחד לא מתפקד, כולם רוצים רק למות", אמרתי לה, "לא, אני חייבת לדבר איתם, עכשיו!", והיא אמרה לי, "אבל הם בעזה!", אז החלטתי להקליט להם. לקחתי את הטלפון ושלחתי להם הודעה, הודעה ספונטנית, לא ישבתי, לא חשבתי, לא כתבתי, פשוט הקלטתי את מה שיצא לי מהפה, וזה מה שאמרתי להם -

"שלום, מדברת איריס חיים, אימא של יותם, רציתי להגיד לכם, שאנחנו אוהבים אתכם, אנחנו מאוד אוהבים אתכם, ואנחנו לא כועסים, ואנחנו לא שופטים, ומה שעשיתם, עם כל הכאב והצער, מה שעשיתם זה כנראה היה הדבר הכי נכון באותו הרגע, ואני מבקשת, אני מבקשת מכם לא לחשוב פעמיים כשאתם רואים מחבל, אתם צריכים להרוג אותו, ולא לחשוב שהרגתם חטוף, וכרגע שאתם יכולים, בבקשה תבואו אלינו לכאן, אנחנו מאוד רוצים לראות אתכם, להסתכל לכם בעיניים, ולחבק אתכם."

(מתוך: "יום אחד באוקטובר - ארבעים גיבורים, ארבעים סיפורים", עמ' 101-102)

שאלות מלוות לסיפורה של איריס חיים

אם רוצים, ניתן לגזור ככרטיסיות

קראו את קטע מס' 3

מה אתם חושבים על ההקלטה של איריס חיים לחיילים שהרגו בטעות את בנה? האם לדעתכם זה מעשה גבורה, לומר לחיילים את המילים הללו?

א

קראו את קטע מס' 3

איריס מסבירה מדוע היא לא כועסת על החיילים. האם לדעתכם זו גישה "אימהית"? ואם כן, האם לדעתכם גם גברים יכולים לנהוג באופן אימהי כזה?

ב

שאלה אישית, רק מי שרוצה עונה: קראו את קטע מס' 3

מה דעתכם על המשפט "על טעויות אני לא כועסת"? האם אתם מזדהים אתו? האם קרה לכם פעם שהרגשתם שאתם כועסים על מישהו שעשה *בטעות* משהו שפגע בכם? האם אתם מסכימים עם איריס, שבמקרה כזה כדאי להיות עצובים על מה שעשה, אבל לא לכעוס עליו?

ג